

Van: de regiovergadering Noord-Nederland
Aan: de Ned. Geref. Kerken m.h.o. op de Landelijke Vergadering Lelystad 2004
Onderwerp: predikantstraktementen
Datum: 7 april 2004

Onderstaand doen de kerken in de regio Noord-Nederland u een tweetal voorstellen. Voorstel B betreft de dienstjarentoeslag in de predikantstraktementen volgens de GMV-normen en heeft vooral te maken met de negatieve gevolgen van deze normen op het beroepingswerk. Voorstel A is verstrekkender van aard en betreft de predikantstraktementen in het algemeen. Dit voorstel houdt verband met de bestaande onderlinge verschillen tussen de predikantstraktementen en de moeiten die zich plaatselijk nogal eens voor doen bij het vaststellen van de traktementshoogte. De inhoud van beide voorstellen maakt duidelijk dat bij aanneming van voorstel A voorstel B overbodig is geworden. Daarom zal voorstel A waarschijnlijk als eerste besproken moeten worden. Om echter te voorkomen dat er bij afstemmen van voorstel A niets zou gebeuren, is besloten voorstel B als een subsidiair voorstel toe te voegen. (Binnen de regio Noord-Nederland was voorstel B het oorspronkelijke voorstel, en is voorstel A na bespreking op de regiovergadering toegevoegd.)

A. Predikantstraktementen

Sinds de kerken op haar Landelijke Vergadering van Amersfoort-2001 ten aanzien van de predikantstraktementen hebben uitgesproken dat de GMV-normen over het algemeen toereikend en adequaat zijn (besluitenlijst pag. 16; LV 41.6), gaan steeds meer kerken ertoe over het traktement voor hun predikant volgens deze normen vast te stellen.

Onze kerken volgen hiermee de rechtspositionele koers die al eerder door de grotere kerken (o.a. SOW-kerken) is uitgezet. O.i. is dat een verheugende zaak.

Echter: deze op zich goede ontwikkeling heeft een schaduwzijde.

De schaduwzijde is namelijk dat de GMV-normen een zeer waarschijnlijk negatieve invloed zullen hebben op het landelijke beroepingswerk. Een ontdekking die al eerder gedaan is door de SOW-kerken, die nu dan ook bezig zijn daar corrigerend op in te grijpen.

De bedoelde negatieve gevolgen komen voort uit de zogenaamde dienstjarentoeslag zoals deze is ingebouwd in de GMV-tabel voor predikantstraktementen. Daarmee is bedoeld de jaarlijkse verhoging van het traktement op grond van de toename van het aantal dienstjaren van de predikant. Een verhoging, die doorgaat tot en met het twintigste dienstjaar.

Om een indicatie te geven: het traktement bij 0 dienstjaren voor een predikant in een gemeente tussen de 200 en 350 leden (zoals er vele in ons kerkverband zijn) bedraagt € 2.278 per maand (traktementstabellen per 1 juli 2002); bij 20 dienstjaren is dat echter € 3.548; een verschil van € 1.270! Op jaarbasis is dat een bedrag van € 15.240 (in guldens: f 33.585)!

Het is niet moeilijk te raden wat - met name in economisch wat slechtere tijden - het gevolg van deze stand van zaken voor het beroepingswerk zal zijn: oudere predikanten zullen vanwege de hoge traktementen niet meer zo snel beroepen worden door een andere gemeente. Als het om de 'betaalbaarheid' van een predikant gaat, zal de voorkeur uitgaan naar een jongere en goedkopere predikant. Met als gevolg dat oudere predikanten in hun huidige gemeente zullen blijven 'staan', die geheel zelfstandig het hoge traktement maar moet zien op te brengen. En vervolgens zal die gemeente zich tien keer bedenken voordat ze weer een oudere predikant beroept. Misschien zelfs wel bevreesd wordt om sowieso een predikant te beroepen omdat je maar nooit weet of hij voor zijn emeritaat nog weer zal vertrekken.

Gemiddeld zal het waarschijnlijke gevolg van de ‘invoering’ van de GMV-normen zijn dat jonge predikanten om financiële redenen beter in de ‘markt’ zullen liggen dan oudere predikanten.

De vraag is of deze o.i. kwalijke gevolgen zijn tegen te gaan. Is er m.a.w. een methodiek te bedenken waardoor het gebruik van genoemde normen geen negatief effect heeft op het beroepingswerk? O.i. is dat mogelijk. Namelijk door de traktementen door de gezamenlijke kerken te laten uitkeren aan de dienstdoende predikanten. Zoals ook het geval is bij de pensioenen voor de niet-dienstdoende predikanten via de SEV.

Aan bovenstaande voegen we nog de volgende overwegingen toe:

- Uit verslagen van de stichting Emeritaatsvoorziening (SEV) in het najaar van 2002 is overduidelijk gebleken dat er behoorlijk grote verschillen tussen de traktementen bestaan, die niet te herleiden zijn tot de grootte van de gemeente of het aantal dienstjaren van de predikanten. De ene predikant ontvangt om onduidelijke redenen een veel hoger of lager traktement dan de andere predikant. Eén van de oorzaken voor dit onderlinge verschil zou gelegen kunnen zijn in de (financiële) draagkracht van de gemeente.
- De financiële en fiscale positie van de predikant is een zeer bijzondere. Door de fiscus wordt hij noch als zelfstandige ondernemer noch als werknemer gezien. Dat brengt met zich mee dat maar weinigen een goed inzicht hebben in zijn inkomenspositie. De specifieke deskundigheid is binnen de betalende gemeente niet zelden onvoldoende aanwezig.
- Uit de kring van predikanten is bekend dat er dikwijls moeilijke en vervelende situaties ontstaan rondom het vaststellen van het traktement. Predikanten zien zich nogal eens genoodzaakt min of meer hard te onderhandelen over de traktementshoogte, terwijl deze rol hen niet op het lijf geschreven is en ook niet zo goed te combineren is met hun rol als predikant-pastor in de gemeente. Het geeft gemakkelijk allerlei spanningen die vermeden zouden moeten worden.
- Ten aanzien van het beroepingswerk kan de hoogte van het traktement gemakkelijk een te belangrijke rol gaan spelen aan de kant van de predikanten. De beslissing om een beroep al dan niet aan te nemen wordt dan uiteindelijk beslist aan de hand van de vraag of hij al dan niet verwacht in zijn eventueel nieuwe gemeente - nu en in de toekomst - financieel zonder zorg “van het evangelie” te kunnen leven.
- Mogelijk maakt de bedoelde regeling het ook voor kleine gemeenten wat gemakkelijker om in combinatie met aan andere kleine gemeente eventueel een predikant te beroepen.
- Tenslotte kan in dit verband gedacht worden aan de figuur van de predikant in algemene dienst. Denk aan bijv. de TSB-begeleiders.

Waarschijnlijk zijn deze overwegingen met nog andere aan te vullen.

Tegen bovenstaande zou kunnen worden ingebracht dat er nu - sinds de vorige LV - toch een landelijke uitspraak ligt waarin gezegd wordt dat in het algemeen de GMV-richtlijnen ten aanzien van de traktementen ook voor onze kerken een goede norm aanreiken aan de hand waarvan de diverse traktementen kunnen worden vastgesteld.

Inderdaad zien wij het besluit van de LV Amersfoort als een duidelijk stap in de goede richting.

Daardoor zal er - naar wij verwachten - meer gelijkheid ontstaan en wordt het voor de gemeenten en hun predikanten gemakkelijker om tot een traktements-vaststelling te komen.

Toch blijkt in de praktijk dat er ondanks het gebruiken van de GMV-richtlijnen er nog heel wat ‘gedoe’ blijft bestaan rondom de bepaling van de exacte hoogte van het traktement. (Tussen twee haakjes: met ‘traktement’ wordt steeds bedoeld ‘traktement én bijkomende emolumenten’.) Het concreet toepassen van de door het GMV aangereikte richtlijnen blijkt vaak nog niet zo eenvoudig te zijn. In ieder geval is er daarmee nog geen einde gekomen aan de eerder genoemde vervelende situaties. Ook bij gebruikname

van bedoelde richtlijnen moet de predikant vaak nog steeds op het vinkentouw blijven zitten om te controleren of de richtlijnen wel echt worden toegepast.

Bovendien is het de vraag of de GMV-tabellen wel voldoende zijn toegesneden op onze kerken. Zij zijn immers geënt en afgestemd op de Gereformeerd Vrijgemaakte kerksituatie - een kerkverband dat groter is dan het onze en relatief minder kleine gemeentes telt. Het is op z'n minst de vraag of vanuit onze NG-situatie niet eens kritisch gekeken moet worden naar deze schalen.

Ongetwijfeld zullen er 'haken en ogen' aan ons voorstel zitten.

Met name valt te denken aan de vrijwilligheid: de ene kerk zal zich wel, en de andere kerk zal zich niet (direct willen) aansluiten. Zoals dat eertijds ook het geval was bij de Stichting Emeritaats-Voorziening. Het zal voor kerken met jongere predikanten financieel ook niet aantrekkelijk zijn om zich aan te sluiten bij een dergelijke stichting: aansluiting zal voor deze kerken immers leiden tot verzwaring van de lasten. Deze kerken zullen mogelijk pas genegen zijn zich aan te sluiten als aansluiting financieel aantrekkelijk blijkt te zijn.

Terwijl aan de andere kant kerken, die hun oudere en duurdere predikanten 'kwijtraken', mogelijk de neiging zal bestaan om hun aansluiting bij de bedoelde stichting zo spoedig mogelijk te beëindigen. Het zal daarom waarschijnlijk ook niet te voorkomen zijn dat er met kerken die zich willen aansluiten bij de bedoelde stichting langlopende contracten worden gesloten. Het zou misschien zo kunnen dat kerken zich op elk moment kunnen aansluiten, maar zich dan wel verplichten minimaal bijv. 10 jaar aangesloten te blijven met een bijv. een opzegtermijn van twee jaar.

Samenvattend stellen wij de kerken - in landelijke vergadering bijeen - voor

- een commissie in het leven te roepen die gaat onderzoeken of en op welke wijze de kerken - op basis van vrijwilligheid - kunnen komen tot een centraal administratie kantoor van waaruit de predikanten hun (jaarlijks vast te stellen) traktementen ontvangen en waaraan de deelnemende kerken een (jaarlijks vast te stellen) vast bedrag per ziel betalen;
- deze commissie te verzoeken aan de kerken met het oog op de eerstvolgende landelijke vergadering verslag uit brengen van haar bevindingen;
- de commissie te verzoeken de kerken met het oog op de eerstvolgende landelijke vergadering zo mogelijk te dienen met concrete voorstellen terzake.

B. Dienstjarentoeslag predikantstraktementen

Mocht bovenstaand voorstel naar het oordeel van de kerken te rigoureuus zijn, dan zouden we onderstaand subsidiaire en minder-ver-strekkende voorstel in overweging willen geven. Een alternatief voorstel namelijk waarbij niet het totale traktement maar alleen de 'dienstjaren-toeslag' uit een gezamenlijk fonds wordt betaald.

Wij stellen voor dat de kerken komen tot de oprichting van een stichting waarbij kerken zich op basis van vrijwilligheid voor langere tijd kunnen aansluiten op voorwaarde dat deze kerken zich voor de bepaling van de traktementen houden aan de GMV-normen. Deze stichting (of welke andere organisatievorm ook maar gekozen wordt) keert aan de dienstdoende predikanten van de aangesloten kerken de hun predikanten toekomende dienstjarentoeslag uit.

Het basistraktement (bij 0 dienstjaren) en bijkomende emolumenten (vergoedingen, toeslagen, etc. volgens dezelfde GMV-normen) blijven dan geheel voor rekening van de plaatselijke kerk, maar de dienstjarentoeslag komt uit een gezamenlijk fonds.

Dit fonds moet natuurlijk door de aangesloten kerken gevoed worden. En wel doordat het totaal van de aan de predikanten uit te keren bedrag hoofdelijk wordt omgeslagen: elke aangesloten kerk betaalt een per jaar vast te stellen bedrag per ziel.

Bij deze methodiek zal de druk van de dienstjarentoeslag over de aangesloten kerken verdeeld worden en het negatieve gevolg voor het beroepingswerk achterwege blijven. Het zal dan immers - financieel gezien - niets meer uitmaken of een gemeente een oudere of een jongere predikant beroept; de dienstjarentoeslag wordt immers gezamenlijk gedragen.

Samenvattend stelt de regionale vergadering Noord-Nederland de kerken voor:

- een commissie in het leven te roepen die de mogelijkheid onderzoekt om te komen tot de oprichting van een stichting die als opdracht heeft de dienstjarentoeslag in de predikantstraktementen volgens de GMV-tabellen te spreiden over meerdere kerken ten einde een negatief effect van genoemde tabellen op het beroepingswerk in de kerken tegen te gaan;
- deze commissie op te dragen te onderzoeken of er bij voldoende kerken draagvlak voor een dergelijke stichting te vinden is, - bij positief resultaat - te komen tot de oprichting daarvan en aan de kerken met het oog op haar volgende Landelijke Vergadering (2007) over haar onderzoeksresultaten te rapporteren.